

[itobiad], 2020, 9 (2): 1289/1314

**Yasal Düzenlemelerin ve Kamu Spotlarının Sigara Bağımlıları
Üzerindeki Etkisi**

Effects of Legal Regulations and Public Spots on Cigarette Addicts

Emrah ARĞIN

Arş. Gör. Dr, Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü
RA. PhD., Fırat University, Communicator Faculty, Journalism Departmen

eargin@firat.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-3619-8034

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type	: Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received	: 29.01.2020
Kabul Tarihi / Accepted	: 12.05.2020
Yayın Tarihi / Published	: 19.06.2020
Yayın Sezonu	: Nisan-Mayıs-Haziran
Pub Date Season	: April-May-June

Atıf/Cite as: ARĞIN, E . (2020). Yasal Düzenlemelerin ve Kamu Spotlarının Sigara Bağımlıları Üzerindeki Etkisi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 9 (2) , 1289-1314 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/issue/54141/681989>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 - Karabuk University, Faculty of Theology, Karabuk, 78050 Turkey. All rights reserved.

Yasal Düzenlemelerin ve Kamu Spotlarının Sigara Bağımlıları Üzerindeki Etkisi¹

Öz

İletişim alanında yaşanan teknolojik gelişmeler sayesinde reklam ve tanıtım faaliyetleri hız kazanarak küresel bir tüketim kültürü oluşmuştur. Sigara üreticileri de bu teknolojik imkânlardan faydalanarak Dünya çapında sigara kullanım oranını arttırmışlardır. Günümüzde sigaranın zararları ispatlanmasına rağmen satışı ve tüketimi hala yasal durumdadır. Ülkeler sigara tüketimini azaltmak için bir dizi yasal önlemler almaktadır. Türkiye'de de tütün mamullerinin tüketimi ve satışıyla ilgili son yıllarda birçok yasal düzenleme yapılmıştır. Yasal düzenlemelerin yanı sıra sigara tüketimi konusunda kamu spotları hazırlanmış ve bu spotların geniş kitlelere ulaşması sağlanmıştır.

Bu araştırmada; sigara ve tütün mamullerinin tüketimi ve satışı konusunda yapılan yasal düzenlemelerin, sigara tiryakileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Aynı zamanda tütün mamullerinin tüketimi konusunda hazırlanan kamu spotlarının tiryakiler üzerindeki etkisi derinlemesine incelenmeye çalışılmaktadır. Bu çerçevede çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden "yarı yapılandırılmış görüşme" tekniği uygulanmış ve sigara tiryakileriyle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen bulgular ise, nitel veri analiz tekniklerinden betimsel bir analizle yorumlanmıştır.

Özet

Tütün kullanımının geçmişi milattan önce birinci yüzyıla kadar dayanmaktadır. Yapılan araştırmalara göre Orta Amerika'daki Maya halkının kutsal ve dini törenlerde sigara içmek için tütün yapraklarını kullandığı bulgulanmıştır. Maya kültüründen yayılan tütün kullanımını zaman içinde Kızılderililerde dini törenler için kullanılmış, aynı zamanda bazı hastalıkların tedavisi için de (astım, kulak ağrıları, yüksek ateş, böcek ısırıkları vb.) tütün kullanılmıştır.

Tütünün sigara olarak üretilip ticaretinin reklamlar aracılığıyla yaygınlaşması zaman içinde hızla gerçekleşmiştir. 1960'lı yıllara kadar tütün mamullerine karşı dünya genelinde ciddi bir engelleme olmamıştır. Herhangi bir engelle karşılaşmayan sigara üreticileri küresel ölçekte büyük çapta etkinlik kazanmış ve milyonlarca kişinin sigara kullanmasına neden olmuştur. Bazı bağımlılık yapan madde kullanıcıları tütün tüketimine de yönelmiştir.

¹Makale için Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 8/02/2020-381446 karar nolu yazılı izin alınmıştır.

Yapılan araştırmalara göre alkoliklerin yüzde 70'i sigara kullanmaktadır. Aynı şekilde sigara kullananların, sigara kullanmayanlara oranla alkol tüketme ihtimalininin 1.3 kat daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Günümüzde ise Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre Dünyada 1 milyar 100 milyon sigara kullanıcısı bulunmaktadır. Bu sigara kullanıcılarının yaklaşık yüzde 80'i orta ve düşük gelirli ülkelerde yaşamaktadır. Gelişmiş ülkelerde tütün tüketim oranı azalırken veya yatay seyrederken, gelişen ülkelerde tütün tüketimi yaklaşık % 3.4 oranında yükselmeye devam etmiştir.

WHO'nun aynı verilerine göre sigara kullanımı ile ilgili yapılan yaptırımların olumsuz sonuç verdiği ifade edilmiştir. Fransa Kamu Sağlığı Kurumu'nun yaptığı ankete göre Fransa'da bir yılda bir milyon kişinin sigarayı bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada Fransa'da sigarayla mücadele için alınan önlemlerin bu düşüşte etkili olduğu ifade edilmiştir.

Günümüzde toplumu tütün ve tütün mamullerinin zararlı etkilerinden korumak için yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Türkiye'de de bu düzenlemeler son yıllarda hız kazanmıştır. Türkiye'de ki yasal düzenlemeler, tütün mamulleri kullanıcılarını farklı seçeneklere yönlendirmiş kaçak sigara tüketimi artmış ve tütün kullanımıyla ilgili denetimler yeterince yapılmamıştır. Aynı zamanda yapılan düzenlemeler tütün mamullerinin tüketimini azaltmamış hatta tüketimi arttırmıştır. Hazır sigaralardaki vergi artışına dayalı fiyat düzenlemesi tüketicileri açık tütüne ve kaçak sigaraya yönlendirdiği tespit edilmiştir.

Bu araştırmada da yapılan yasal düzenlemelerin ve yayınlanan kamu spotlarının tütün kullanıcıları üzerinde ne tür bir etki bıraktığı incelenmiştir. Aynı zamanda yapılan yasal düzenlemelerin ve kamu spotlarının sigara tüketimini neden azaltmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile 23 sigara tiryakisine açık uçlu sorular sorulmuştur. Araştırma kapsamında aşağıda sıralanan sorular cevaplanmaya çalışılmıştır:

Araştırma Sorusu 1: Sigara tüketimiyle ilgili hazırlanan kamu spotlarının ve sigara paketlerindeki resimlerin sigarayı bırakma konusundaki etkisi nedir?

Araştırma Sorusu 2: Sigara tüketiminin azaltmak amacıyla yapılan yasal yaptırımların sigarayı bırakma konusundaki etkisi ne düzeydedir?

Araştırma Sorusu 3: Yapılan yasal düzenlemelere sigara tiryakileri hangi düzeyde uyum sağlamaktadır?

Araştırma Sorusu 4: Sigara bağımlılarının sigara tüketimi hakkındaki düşünceleri nelerdir?

Araştırma Sorusu 5: Sigara bağımlılarının sigarayı bırakamama nedenleri nelerdir?

Araştırmada katılımcıların sosyal statülerine göre çeşitlilik gösterdiği bulgulanmıştır. Katılımcılardan on dört kişi sigarayı sağlık ve ekonomik

nedenlerle bırakmak istediklerini belirtmiş fakat başarısız olduklarını ifade etmişlerdir.

Görüşme verilerine göre sigara tiryakilerinin sosyal konumları sigara tüketime etki etmektedir. Özellikle sigarayı bırakma konusundaki deneyimlerinde sosyal çevre etkisiyle başarısız olduklarını ifade etmişlerdir. Bazı bireylerde sigarayı iş stresi nedeniyle bırakamadıklarını ifade etmiştir.

Tiryakiler sigara paketlerindeki resimleri ve uyarıcı yazıları korku verici bulduğunu fakat sigarayı bırakma konusunda yeterince teşvik etmediğini söylemişlerdir. Bazı katılımcılar bu resimlere bakmadığını ya da rahatsız oldukları için resimleri kapattığını söylemiştir.

Katılımcılar yayınlanan kamu spotlarını genellikle izlemediğini ifade etmişlerdir. Kamu spotlarının izlemiş olan tiryakiler ise etkilendiğini fakat sigarayı bırakma konusunda etkileyici bulmadığını söylemişlerdir.

Yapılan yasal düzenlemelere rağmen sigara tiryakilerinin büyük çoğunluğunun kapalı alanlarda sigara tükettiğini ifade etmiştir. Bazı katılımcılar yasakların sigara tüketimini daha cazip hale getirdiğini belirtmiştir. Bağımlı bireyler yasağın daha çekici geldiğini belirterek sigara kullanımlarının daha da arttığını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda tiryakiler araç içinde sigara kullanımının yasaklanmasını özel alana müdahale olarak nitelendirmektedir. Aynı zamanda katılımcılar kapalı alanda sigara tüketimi konusunda denetimlerin yeterli olmadığı hatta yapılan denetimlerin formalite niteliği kazandığını ifade etmiştir.

Yapılan görüşmeler kapsamında sigara tüketimini azaltma amacıyla yapılan yasal düzenlemelerin ve yayınlanan kamu spotlarının tiryakiler üzerinde yeterince etkisi olmadığı hatta bazı tüketicileri sigara tüketimine teşvik ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında görüşülen bireyler görüşme sırasında genellikle sigara içmeyi tercih etmiştir. Katılımcıların birçoğu 20'li yaşlardan itibaren sigara tiryakisidir ve yaş ilerledikçe tüketim miktarının arttığı belirtilmiştir. Sigarayı bırakmayı düşündüklerini ve genellikle sosyal çevre nedeniyle bırakamadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların sigarayı bırakma isteklerinin temel sebebinin ise, sağlık olduğu ifade edilmiştir. Şimşek vd.'in çalışmasında; stres, çevre, psiko-sosyal sağlık sorunları gibi etmenlerin sigarayı bırakma konusunda olumsuz bir etkisinin olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışmada ise sigarayı bırakma isteğinin temel sebebi sağlık konusundaki endişelerin olduğu ortaya çıkmaktadır. Diğer bir anlatımla bireyler, sigara ve tütün mamullerinden sağlıksız olması düşüncesiyle uzak durmayı düşünmektedirler.

Yasal düzenlemelerin ve kamu spotlarının etkinliğini artırılması ve kaçak sigara tüketiminin önlenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda yapılan düzenlemelerin etkinliğinin artması için yaptırımların ve denetimlerin doğru bir şekilde uygulanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigara, Tütün, Sigara Bağımlılığı, Kamu Spotları, Yasal Düzenlemeler.

Effects of Legal Regulations and Public Spots on Cigarette Addicts

Abstract

Thanks to the technological developments in the field of communication, advertising and promotional activities have accelerated and a global consumption culture has been formed. Cigarette producers have also benefited from these technological opportunities and increased the rate of smoking worldwide. Although the damages of cigarettes have been proved, its sale and consumption is still legal. Countries take a series of legal measures to reduce cigarette consumption. In recent years, Turkey has made too many regulations related to the consumption and sale of tobacco products. In addition to legal regulations, public spots were prepared on cigarette consumption and these spots were provided to reach large audiences.

In this study; the effect of legal regulations on the consumption and sale of cigarettes and tobacco products on cigarette smokers was examined. At the same time, the effect of public spots on the consumption of tobacco products on smokers is tried to be examined in depth. In this framework, a "semi-structured interview" technique, which is one of the qualitative data collection methods, was applied and interviews were made with smokers. The findings obtained from the interviews were interpreted with a descriptive analysis of qualitative data analysis techniques.

Summary

History of tobacco use goes back to the first century BC. According to the researches, it has been found that the Maya people in Central America use tobacco leaves for smoking in sacred and religious ceremonies. The use of tobacco spreading from the Maya culture has been used for religious ceremonies in Indians over time, as well as tobacco for the treatment of certain diseases (asthma, ear pain, high fever, insect bites, etc.).

The production of tobacco as a cigarette and the spread of its trade through advertisements have been rapidly over time. Until the 1960s, there was no serious obstacle to tobacco products worldwide. Cigarette producers, which did not encounter any obstacles, gained a large scale activity on a global scale and caused millions of people to smoke. Some addictive substance users also turned to tobacco consumption.

According to the researches, 70 percent of alcoholics smoke. Likewise, it is stated that smokers are 1.3 times more likely to consume alcohol than non-smokers.

Today, according to the data of the World Health Organization, there are 1 billion 100 million cigarette users in the world. About 80 percent of these cigarette users live in middle and low income countries. While the rate of tobacco consumption decreased or remained flat in developed countries, tobacco consumption in developing countries continued to increase by about 3.4%.

According to the same data of WHO, it has been stated that the sanctions made against smoking give negative results. According to the survey conducted by the French Public Health Institution, it was concluded that one million people quit smoking in France in a year. In the study, it was stated that the measures taken against smoking in France were effective in this decline.

Today, legal regulations are made to protect the society from the harmful effects of tobacco and tobacco products. This arrangement also in Turkey has gained momentum in recent years. In Turkey, the legal regulations have led to different options tobacco users increased cigarette consumption and leakage control has not been sufficiently related to tobacco use. At the same time, the participants stated that the audits are not sufficient in the field of cigarette consumption in the indoor area and even the audits have become a formality.

In this study, the effect of the legal regulations and public spots published on tobacco users was examined. At the same time, it was tried to be determined why legal regulations and public spots do not reduce cigarette consumption. In this context, open-ended questions were asked to 23 smokers with the semi-structured interview technique. The following questions were tried to be answered within the scope of the research:

Research Question 1: What is the effect of public spots and images in cigarette packages on smoking cessation?

Research Question 2: What is the impact of the legal sanctions made to reduce cigarette consumption on smoking cessation?

Research Question 3: To what level do smokers comply with the legal regulations made?

Research Question 4: What are the thoughts of cigarette addicts about cigarette consumption?

Research Question 5: What are the reasons why cigarette addicts do not quit smoking?

In the study, it was found that the participants varied according to their social status. Fourteen of the participants stated that they wanted to quit smoking for health and economic reasons but said that they were unsuccessful.

According to the interview data, the social positions of smokers affect cigarette consumption. They stated that in their experience of quitting smoking, they were unsuccessful due to the social environment effect. Some individuals also stated that they could not quit smoking due to work stress.

Smokers said that they found the pictures and warning letters in cigarette packs awesome, but did not encourage them to quit smoking enough. Some participants said that they did not look at these pictures or that they closed the pictures because they found it worrying.

The participants stated that they do not generally watch the public spots published. Smokers who have watched public spots said that they were affected, but that they did not find enough to quit smoking.

Despite the legal regulations, the vast majority of smokers stated that they consumed cigarettes in closed areas. Some participants stated that the bans make cigarette consumption even more attractive. Dependent individuals stated that the ban was more attractive and stated that cigarette smoking increased even more. At the same time, smokers describe the prohibition of smoking in the vehicle as an intervention to the private area. At the same time, the participants stated that the audits are not sufficient in the field of cigarette consumption in the indoor area and even the audits have become a formality.

As a result of the interviews, it has been concluded that the legal regulations and public announcements made to reduce cigarette consumption do not have sufficient effects on smokers, and even encourage some consumers to smoke.

The individuals interviewed within the scope of the research generally preferred to smoke during the interview. Most of the participants are smokers since their 20s and it is stated that the consumption amount increases as the age gets older. They stated that they thought of quitting smoking and that they could not quit because of the social environment. It was stated that the main reason for the participants' quit smoking was health. In the study of Şimşek et al. It was revealed that factors such as stress, environment, psycho-social health problems have a negative effect on smoking cessation. In this study, it is revealed that the main reason for the desire to quit smoking is health concerns. In other words, individuals think to stay away from cigarettes and tobacco products with the thought of being unhealthy.

It is necessary to increase the efficiency of legal regulations and public spots and to prevent illegal cigarette consumption. At the same time, it is necessary to apply sanctions and inspections correctly in order to increase the effectiveness of the regulations.

Keywords: Cigarette, Tobacco, Cigarette Addiction, Public Spots, Legal Regulations.

Giriş

Dünyada tütün ve tütün mamullerinin zararlı etkilerinden toplumun sağlığını koruyabilmek amacıyla yeni politikalar geliştirilmeye başlanmıştır. Türkiye'de de son yıllarla bu düzenlemeler hız kazanmıştır. Türkiye'deki tütün mamulleriyle ilgili ilk düzenlemeler 1940'ların ilk yarısına kadar uzanmaktadır. 1943 yılında yapılan düzenlemeyle vapur ve tramvay gibi toplu taşıma araçlarında sigara içilmesi yasaklanmıştır. Ancak o dönemde bu yasak tam manasıyla uygulanamamıştır. 1960'ların başında toplu taşımadaki sigara yasağı, minibüsleri ve belediye otobüslerini de içine alacak kapsamda genişletilmiştir (BBC, 2019). Türkiye'deki geniş kapsamlı ilk yasal düzenleme ise 07 Kasım 1996 tarihinde yürürlüğe giren 4207 sayılı yasa ile yapılmıştır. 4207 sayılı yasa ile; bireyleri tütün ve tütün mamullerinin zararlarından, bu alışkanlığa özendirici reklam, tanıtım ve teşvik kampanyalarından koruyucu tedbirler alınmıştır.

Türkiye'de tütün mamullerinin tüketimi kontrolü bağlamında atılan en önemli adım ise, Dünya Sağlık Örgütü'nde kabul edilen Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'nin TBMM'de 2004 yılında kabul edilmesi olmuştur. Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'nin kabulünden sonra 4207 sayılı yasada bazı değişiklikler yapılması zorunlu hale gelmiş ve 19 Ocak 2008'de 4207 sayılı yasa 5727 sayılı yasayla güncellenmiştir. Bu kanunla beraber kapalı mekânlarda tütün ve tütün mamullerinin tüketilmesi yasaklanmıştır. Sürücülerin sigara içmesini yasaklayan madde ise 2013 yılında yasaya eklenmiş ancak bu yasak 2019 yılına kadar tam manasıyla uygulanamamıştır. Bu dönemde sigaradan alınan vergi oranı devamlı artırılmış en son 15 Ekim 2019'da tekrar artırım yapılarak sigaranın vergi oranı yüzde 67'ye çıkartılmıştır.

Yapılan bu yasal düzenlemelerin yanında Türkiye'de tütün kontrolü politikaları Sağlık Bakanlığı tarafından hayata geçirilmiş ve 1988 yılında yapılan "Elveda Sigara Merhaba Hayat" ile tütün tüketimi konusunda kampanya başlatılmıştır (Çerçi, 2017, s. 28). Kampanya kapsamında gazetelere verilen ilanlar, afişler ve broşürlerle sigarayı bırakma yolları kamuoyuyla paylaşılmıştır. Kampanya kısmen de olsa özel sektör tarafından da desteklenmiştir. Takvim gazetesinin 18 Nisan 1988 tarihli gazetesine göre özel bir turizm şirketinin "Elveda Sigara Merhaba Hayat" kampanyasını destekleme kararı aldığı ve çift katlı otobüslerin yurtiçi seferlerinde alt katlarında sigara içme yasağının getirildiği belirtilmiştir.

2006 yılında, ilgili Bakanlıklar, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği ile hazırlanan "Ulusal Tütün Kontrol Programı" genelge olarak yayımlandıktan sonra programın uygulanması için 2007'de bütün illerde "İl Tütün Kontrol Kurulları" oluşturulmuş ve "Tütün ve Diğer Bağımlılık Yapıcı Maddelerle Mücadele Daire Başkanlığı" kurulmuştur. Yine 2007 yılında, Türkiye'de yürütülecek faaliyetler için "Ulusal Tütün Kontrol Programı Eylem Planı 2008-2012" hazırlanarak kamuoyuna duyurulmuştur (Çerçi, 2017, s. 29). Sonraki yıllarda Sağlık Bakanlığı koordinasyonunda

hazırlanan “Ulusal Tütün Kontrol Programı Eylem Planı (2015-2018)” yürürlüğe girmiştir. Sağlık Bakanlığı, 30 Mayıs 2018’de beş yılı kapsayacak şekilde (2018-2023) “Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı”nu yayınlamıştır. Sağlık Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan eylem planında aşağıdaki hedefler belirlenmiştir (sağlık.gov.tr: 2019):

1. Tütün ürünlerine talebin azaltılması;

- Bilgilendirme ve bilinçlendirme yapılması,
- Sigarayı bırakmak için destek sağlanması,
- Fiyat ve vergilendirmede düzenleme yapılması,
- Tütün dumanından pasif etkilenmenin önlenmesi,
- Ürün kontrolü içerikleri ve halka duyurulması,

2. Tütün ürünlerine ulaşılabilirliğin azaltılması;

- Yasadışı ticaretle mücadele yapılması,
- Çocuk ve gençlerin tütün ürünleri kullanımından korunması ve ulaşılabilirliğinin engellenmesi,

gibi hedefler belirlenmiştir. Bu hedefler daha önceki eylem planlarıyla benzerlikler göstermektedir. Son yıllarda kapalı alanlarda sigara tüketimi konusunda denetim artmış ve bu alanlarda sigara tüketim oranı azaltılmıştır. Aynı zamanda araç içinde sigara tüketiminde de denetimler artmıştır.

Ayrıca 27 Haziran 2019 tarihli 30814 sayılı Resmî Gazetede; tütün mamullerinin üretim şekline, etiketlenmesine ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair yönetmeliğin yayınlanmasıyla Türkiye’de resmi olarak satılan tütün mamullerinin paketlerinde, arka ve ön yüzeylerine yüzde 65 oranında uygulanan sağlık uyarısı mesajlarının kapladığı alan yüzde 85’e çıkartılmış ve sigara paketinin her iki yüzeyine de sağlık uyarısı eklenmiştir. Ayrıca sigara paketlerinin yan yüzey alanlarının yüzde ellisini kaplayacak şekilde bilgi mesajı ve genel uyarı konulması zorunlu hale getirilmiştir. Sigara paketlerinde, "Tütün dumanı, kansere yol açtığı bilinen yetmişden fazla madde içerir" uyarısı ile "Sigara içmek öldürür-hemen bırakın" gibi genel bilgi mesajlarının da bulundurulması zorunlu hale gelirken, paketlerde sigara içen insanlara ilişkin caydırıcı fotoğraflarla birlikte on dört ayrı resimli uyarı mesajına da yer verilmektedir. Bu düzenleme 5 Aralık 2019’dan itibaren hayata geçirilmiştir.

Tütün mamullerinin tüketilmesiyle ilgili en etkin mücadele veren kurumlardan biri olan Kızılay "sigarayı bırak, hayatı bırakma" sloganlı kamu spotları yayınlamıştır. Birçok ulusal TV kanalında yayınlanan spotlar oldukça dikkat çekmiş ve geniş izleyici kitlesine ulaşmıştır. Akova (2018) yaptığı araştırmada "Sigarayı Bırak, Hayatı Bırakma" kamu spotlarının bireyler tarafından çok kez izlendiğini ve akılda kalıcılığın üst düzeyde olduğunu belirtmiştir. Araştırmasında kamu spotlarının katılımcılar tarafından dikkat çekici ve ilginç olarak nitelendirilmesine rağmen, sigara tüketicisi üzerinde vicdan azabı, pişmanlık ve duygusal gerilim

oluşturmaktan öteye gidemediğini ifade ederken kamu spotlarının sigara tüketim alışkanlığını bıraktırma eğilimi oluşturmada başarı yakalayamadıkları konusuna dikkat çekmiştir.

Türkiye'de son yıllarda yapılan yasal düzenlemeler ve başlatılan kampanyalara rağmen tütün mamullerinin tüketimi azalmamış hatta tüketimde artış yaşanmıştır; 11. Görüşmeci E. 37 "*Vergilerin artmış olması elbette etkiledi sigara kullanımımı tütün içiyorum artık.*" demiştir. Sigaralardaki vergi artışından dolayı birçok tüketici kaçak sigaraya veya açık tütüne yönelmiş bu nedenle de sigara tüketiminde azalma gerçekleşmemiştir. Türk Toraks Derneği'nin verilerine göre; "Tüm dünyada gençler arasında tütün mamulleri kullanımı ciddi oranda artış göstermektedir. Türkiye'de kız çocuklarda % 13, erkek çocuklarda tütün kullanım oranı % 20 düzeyindedir. Son yıllarda Türkiye'nin genç nüfusunda sigara tüketim oranı endişe verici şekilde artmaktadır" (<https://www.toraks.org.tr>, 2019).

Bu çalışmanın amacı; sigara ve tütün mamullerinin tüketimi ve satışı noktasında yapılan yasal düzenlemelerin, sigara tiryakileri üzerindeki etkisinin ne şekilde olduğunun belirlenmesidir. Bu amaçla hazırlanan araştırma sorularına yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle cevap aranmıştır. Bu amaçla hareketlenen çalışmada, öncelikle tütün ürünlerinin kullanımına ilişkin kuramsal bilgilere yer verilerek sonraki bölümde ise; araştırmanın yöntemine geçilerek, 23 katılımcı ile yapılan görüşme sonucunda ele edilen verilere yer verilmiştir. Bu doğrultuda, yapılan çalışmayla; yasal düzenlemelerin, sigara tiryakileri üzerindeki etkisinin ne şekilde olduğunun belirlenmesi ve literatüre katkı sunulması hedefi araştırmanın önemini oluşturmaktadır.

Tütün ve Tütün Ürünlerinin Kullanımı

Tütün kullanımının geçmişi milattan önce birinci yüzyıla dayanmaktadır. Yapılan araştırmalara göre Orta Amerika'daki Maya halkının kutsal ve dini törenlerde sigara içmek için tütün yapraklarını kullandığı bulgulanmıştır. Maya kültüründen yayılan tütün kullanımını zaman içinde Kızılderililerde dini törenler için kullanılmış, aynı zamanda bazı hastalıkların iyileşmesi için de (astım, kulak ağrıları, yüksek ateş, böcek ısırıkları vb.) tütün kullanılmıştır (Mishra ve Mishra, 2013, s. 13).

Amerika kıtasında tütün kullanımı yaygınlaşırken Amerika kıtasının keşfinden sonra tütün Avrupa'ya gelmiştir. Kristof Kolomb'a Amerika'da yerel halk tarafından tütün yaprakları ikram edilmiştir. Kolomb ve arkadaşları tütün yapraklarının sarılarak içildiğini yerlilerden öğrenmişlerdir. Avrupa'ya gelen tütünün ilk başlarda Avrupalılar tarafından da birçok hastalık için koruyucu veya iyileştirici özelliği olduğuna inanılmıştır. Avrupa'da yaygınlaşan tütünün yararlı değil zararlı olduğunun anlaşılması üzerine Kral 1. James tarafından tütünün yararlı bir şey olmadığı aksine pek çok zararlı etkisinin bulunduğunu belirten bir tebliğ yayınlamıştır. Yayımlanan bu tebliğ ise tarih boyunca tütün mamullerine karşı başlatılan ilk tepki olarak kayıtlara geçmiştir (McCusker, 1988, s. 348).

Tütünün sigara olarak üretilip ticaretinin hızla yapılması ise James Buchanan Duke aracılığı ile olmuştur. Duke tütünü hızla ve ince olarak saran bir makine üretilip tütün ticaretine başlamıştır. Hızlı ve kolay şekilde sigara üretmeye başlayan Duke ürettiği sigaraları satabilmek için sigara reklamlarına ihtiyaç duymuş ve sigara tüketimi teşvikiyle ilgili ilk reklam örneklerini gerçekleştirmiştir (Porter, 1971).

Resim 1: İlk Sigara Reklamı

Kaynak: <https://www.invaluable.com>, 2019.

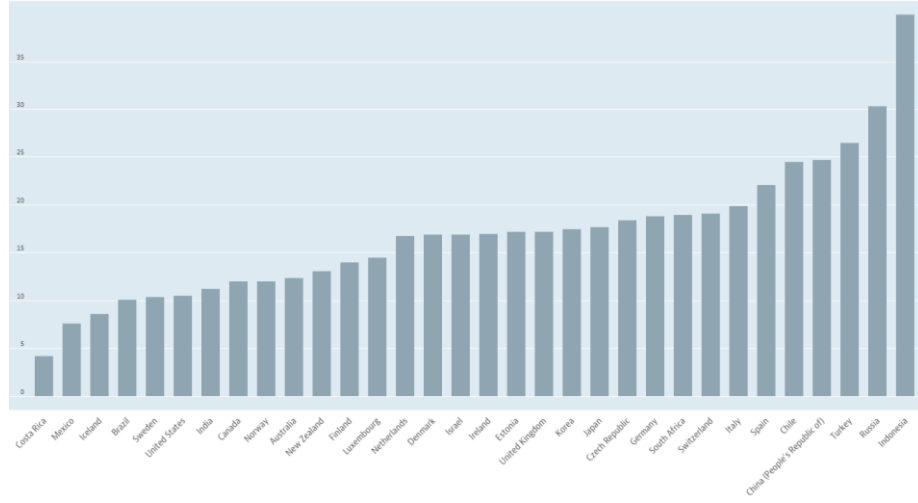
Tütünün sigara olarak üretilip ticaretinin reklamlar aracılığıyla yaygınlaşması hızla gerçekleşmiştir. 1960'lı yıllara kadar tütün mamullerine karşı dünya genelinde ciddi bir engelleme olmamıştır. Herhangi bir engelle karşılaşmayan sigara üreticileri küresel manâda büyük çapta etkinlik kazanmış ve milyonlarca kişinin sigara kullanmasına neden olmuştur. Bazı bağımlılık yapan madde kullanıcıları tütün tüketimine de yönelmiştir.

Yapılan araştırmalara göre alkoliklerin yüzde 70'i sigara kullanmaktadır. Aynı şekilde sigara kullananların, sigara kullanmayanlara oranla alkol tüketme ihtimalinin 1.3 kat daha fazla olduğu belirtilmiştir (Mishra ve Mishra, 2013, s. 12).

Günümüzde ise Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO: 2019) verilerine göre dünyada 1 milyar 100 milyon sigara kullanıcısı bulunmaktadır. Bu sigara kullanıcılarının yaklaşık yüzde 80'i orta düşük ve gelirli ülkelerde yaşamaktadır. Gelişmiş ülkelerde tütün tüketim oranı azalırken veya yatay seyrederken, gelişen ülkelerde tütün tüketimi yaklaşık %3.4 oranında yükselmeye devam etmiştir.

WHO'nun aynı verilerine göre sigara kullanımı ile ilgili yapılan yaptırımların olumsuz sonuç verdiği ifade edilmiştir. Fransa Kamu Sağlık Kurumu'nun yaptığı ankete göre Fransa'da bir yılda bir milyon kişinin sigarayı bıraktığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada Fransa'da sigarayla mücadele için alınan önlemlerin bu düşüşte etkili olduğu ifade edilmiştir.

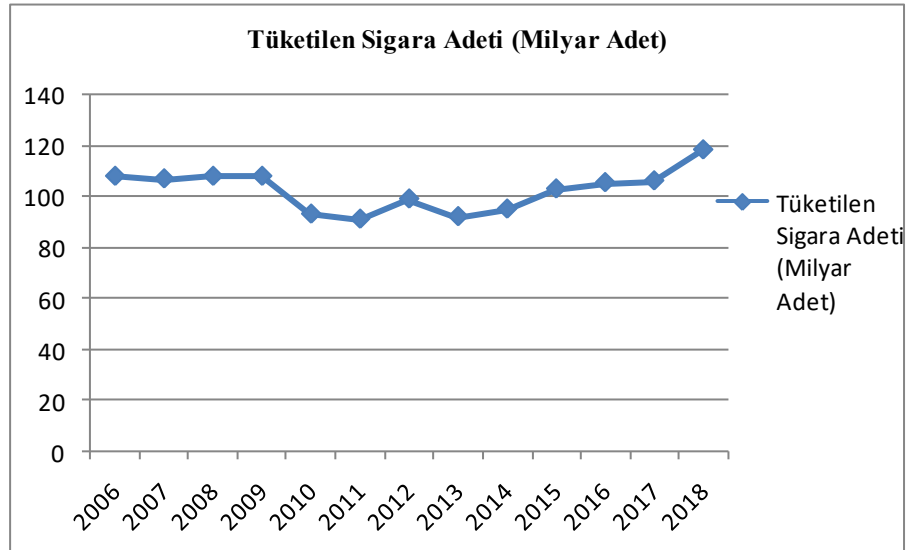

Tablo 1: Ülkelerin Nüfusa Oranla Sigara Kullanımı

Kaynak: <https://data.oecd.org>, 2019.

Türkiye'deki sigara kullanım oranına baktığımızda ise OECD'nin 2018 raporuna göre Türkiye sigara kullanma oranının en fazla olduğu ülkeler arasındadır. OECD'in verilerine göre Tablo 1'de Türkiye'deki sigara kullanım oranı yüzde 31 ile Endonezya, Rusya ve Yunanistan'dan sonra dördüncü sıradadır. Avrupa Bölgesi içerisinde ise erkekler arasında en fazla sigara kullanma oranı Türkiye'dedir.

Tablo 2'de ise Türkiye'de 2006-2018 yılları arasında satılan kayıtlı sigara miktarının yıllara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2: Türkiye'de Kayıtlı Sigara Satışları

Kaynak: Tük, Tarım ve Orman Bakanlığı, 2019.

Yasal Düzenlemelerin ve Kamu Spotlarının Sigara Bağımlıları Üzerindeki Etkisi

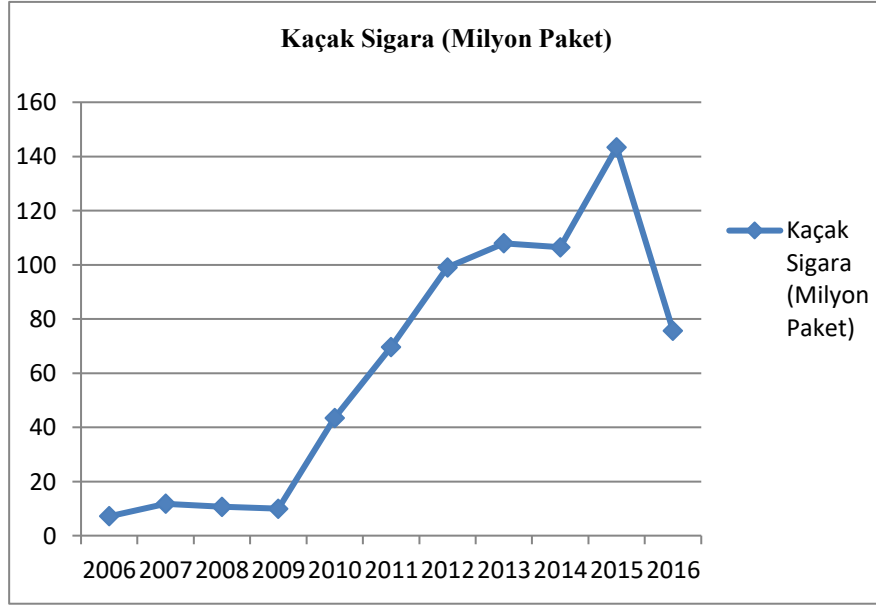
Ocak 2008’de 4207 sayılı yasa ile tütün mamullerinin kullanımına bazı düzenlemeler getirilmiş bu durum sonraki yıllarda sigara tüketimini azaltmış ve daha sonra tekrar artış yaşanmıştır. Tablo 2’ye göre Türkiye’de sigara tüketimi konusunda yapılan yasal düzenlemelere ve kamu spotlarına rağmen sigara tüketiminde artış yaşanmaktadır.

Kayıtlı sigara satışını baz alarak sigara tüketimindeki kesin verileri elde etmek mümkün değildir. Kayıtlı sigara fiyatlarındaki artış tüketicileri kaçak sigara gibi veya açık tütün gibi farklı seçeneklere de yönlendirmektedir ve bunu da göz ardı etmemek gerekir.

“9. Görüşmeci Kadın 47: Artan sigara fiyatları ardından tütün kullanıyorum artık”

Türkiye’de sigara fiyatlarına yapılan vergi artışlarından sonra açık tütüne ve kaçak sigara tüketime ilgi artmıştır. Bu bağlamda Türkiye’de yakalanan kaçak sigara oranında yıllara göre artış Tablo 3’de gözlemlenebilmektedir. 2008 yılında 4207 sayılı yasa ile tütün mamullerinin kullanımına getirilen düzenlemelerden sonra Türkiye’deki kaçak sigara yakalanma oranında, hızlı bir artış görülmüştür.

Tablo 3: Türkiye’de Yakalanan Kaçak Sigara Miktarı

Kaynak: Tütün Ekspertleri Derneği Bülteni, 2019.

Tütün Kontrolü Strateji Belgesi ve Eylem Planı’nda öngörülen tütün ürünlerinin zararlarının önlenmesine ilişkin hedefler kapsamında, sigara tüketimini azaltılmasında bir araç olarak vergi artırımı politikası benimsenmiştir. Bu politika ise tüketicilerin kaçak sigara ve açık tütüne yönelmesine etken olmuştur. Euronews’in (2019) haberine göre sigara zamlarının açık tütün piyasasını canlandırdığı belirtilmiştir. Aynı zamanda günde bir paket sigara kullanan kişinin, bir paket sigaraya verdiği parayla

en az bir haftalık sigara ihtiyacını karşılayacak kadar tütün alabildiği ifade edilmiştir.

Hızarcı Beşer ve Aşkan (2019) yaptıkları araştırmada sigara paketlerinden alınan vergi oranının arttırılması ile tüketicilerin yasal sigara tüketiminden kaçak sigara tüketimine yöneldikleri sonucuna ulaşmışlardır. Karaöz vd. (2010) ise yaptıkları araştırmada yasal düzenlemelerin sigara tüketimi üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre yasal kısıtlamaların sigara tüketimini azaltmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Önder (2002), Türkiye’de sigara fiyatları ve tüketim ilişkisini araştırdığı çalışmasında Türkiye’deki sigara fiyatlarının artması ile hane halklarının sigara içme olasılığını çok fazla düşürmemesine rağmen tüketilen sigara miktarını azalttığı sonucuna ulaşmıştır. Dilek ve Öztürk (2014) yaptıkları araştırmada Türkiye’de cinsiyete göre sigara kullanım alışkanlığını incelemiş ve sigara fiyatlarının erkekleri etkilemezken kadınların sigara kullanım oranını etkilediğini belirtmiştir. Chung vd. (2010)’de cinsiyet değişkenine göre sigara kullanım alışkanlığını değerlendirmiş ve Güney Kore’de evli veya bekâr olma durumunun sigara tüketiminde en önemli etken olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Nichter vd. (2009) araştırmalarında tütün endüstrisinin sigara tüketimini reklamlar aracılığıyla kültürel bir zemine dayandırmaya çalıştığını ifade etmişlerdir. Tütün endüstrisi reklamcılık stratejilerinin aktif olarak izlenmesi ve gözetilmesinin zorunlu olduğunu ve bu endüstriye yönelik yasa ve yaptırımlar uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Nitel araştırma yöntemiyle hareket edilen bu araştırma; durum çalışması modeliyle desenlenmiştir. Durum çalışması hem nesnesi hem de ürünü olabilecek nitel araştırma içerisindeki bir desen türüdür. Durum çalışması çoklu sınırlandırılmış sistemler hakkında yapılan araştırmada araştırmada görsel-işitsel materyaller ve dokümanlar gibi çoklu bilgi kaynakları aracılığı ile bilgi toplanan, bir durum temaları ya da durum betimlemesi ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2018, s. 97). Durum çalışması deseninde ise; belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 83-85). Dolayısıyla sigara bağımlıları üzerinde yasal düzenlemelerin ve kamu spotlarının etkisi incelenirken durum çalışması deseni kullanılmış ve katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Alanyazında genellikle iki görüşme tekniğinden söz edilmektedir. Birinci görüşme tekniği, önceden belirlenmiş bir dizi soru ve yanıtlardan oluşmaktadır ve bu "yapılandırılmış görüşme" olarak tanımlanmaktadır. İkinci görüşme tekniği ise açık uçlu sorulardan oluşan "yarı yapılandırılmış görüşme" olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 120). Yarı

yapılandırılmış görüşme tekniğinde sorular esnekler. Katılımcılardan daha çok spesifik bilgiler toplama amaçlanmaktadır. Bu yöntemle görüşme yapılan kişinin duygu, tecrübe, bilgi ve gözlemlerine görüşme yoluyla ulaşılır (McCracken, 1988, s. 9). Briggs, yarı yapılandırılmış görüşmenin sosyal bilimler alanındaki araştırmalarda en çok tercih edilen veri toplama yöntemi olduğunu ileri sürmekte ve bu durumun temel sebebini ise bu yöntemin bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, düşüncelerine, duygu ve inançlarına dönük bilgi sağlamada oldukça etkili bir yöntem olduğunu ifade etmektedir (Akt. Koç, 2017, s. 72).

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile konunun amacına uygun açık uçlu sorular sorulmuştur. Sorular, birbirini mantıklı bir şekilde tamamlayacak şekilde düzenlenmiştir. Görüşmeler esnek şekilde düzenlenmiş ve mevcut duruma göre şekillendirilmiştir. Toplam 23 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler esnasında veriler tekrarlandığı için 23. kişi itibarıyla görüşmeler sonlandırılmıştır.

Bu araştırmada yukarıdaki literatür taraması bağlamında aşağıda sıralanan sorular cevaplanmaya çalışılmıştır:

Araştırma Sorusu 1: Sigara tüketimiyle ilgili hazırlanan kamu spotlarının ve sigara paketlerindeki resimlerin sigarayı bırakma konusundaki etkisi nedir?

Araştırma Sorusu 2: Sigara tüketiminin azaltmak amacıyla yapılan yasal yaptırımların sigarayı bırakma konusundaki etkisi ne düzeydedir?

Araştırma Sorusu 3: Yapılan yasal düzenlemelere sigara tiryakileri hangi düzeyde uyum sağlamaktadır?

Araştırma Sorusu 4: Sigara bağımlılarının sigara tüketimi hakkında ki düşünceleri nelerdir?

Araştırma Sorusu 5: Sigara bağımlılarının sigarayı bırakamama nedenleri nelerdir?

Araştırma Sorusu 6: Sigara bağımlılığının yaş, cinsiyet, sosyo kültürel konum ve ekonomik etkenlerle örüntülü ilişkileri mevcut mudur ?

Çalışma Kümesi

Durum çalışması araştırmalarında örneklem seçim stratejileri oldukça dar aralıktadır. Bütün katılımcıların çalışılan olguya yönelik deneyimlerinin olması şarttır (Creswell, 2018, s. 155). Bu araştırmada da tütün mamullerinin düzenli kullanımı temel olgu olarak benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma kümesi, tütün mamullerini düzenli tüketen bireylerden oluşturulmuştur.

Araştırma kapsamında 23 kişiyle görüşülmüştür. Bu görüşmeler amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme ile seçilen Elazığ'da yaşayan bireylerle yapılmıştır. Örneklem grubunun farklı ekonomik ve sosyal sınıfı oluşturan ve tütün mamullerini kullanan bireylerden oluşmasına özen gösterilmiştir.

Çalışma kümesinin oluşturulması için kullanılan ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü kapsayan durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçütler, araştırmacı tarafından hazırlanabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 112). Creswell, (2018, s. 158) ise ölçüt örnekleme için amaca uygun unsurların eklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu bağlamda, çalışmada belirlenen ölçütler şu şekilde sıralanmaktadır.

- En az 20 yaşında olmak.
- Günlük olarak en az 5 adet sigara veya tütün mamullerini içmek (Bir paket sigaranın 4'te biri kadar).
- Elazığ'da yaşıyor olmak.
- En az bir yıl sigara ve tütün mamullerinin aktif olarak tüketiyor olmak.

Şeklinde belirlenen dört temel ölçüt doğrultusunda, katılımcılara ulaşılmış ve yeterince veri elde edildikten sonra çalışmanın veri toplama aşaması sonlandırılmıştır.

Görüşme Uygulaması ve Verilerin Toplanması

Görüşmeler, 23.09.2019 / 23.10.2019 tarihleri arasında Elazığ'da yaşayan ve tütün mamulleri kullanan 23 yetişkin bireyle gerçekleşmiştir. Katılımcıların sosyo kültürel olarak farklı ekonomik, eğitim ve sosyal çevrelerden oluşmasına özen gösterilmiştir. Görüşmeler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle yarı yapılandırılmış görüşme formuna sadık kalınarak gerçekleştirilmiştir. Veriler tekrara düştüğünde ise 23. kişi itibarıyla görüşmeler sonlandırılmıştır.

Görüşmeler ortalama 20-35 dakika civarında sürmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşme formu yaklaşımına göre hazırlanmış ve katılımcıların yanıtları ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. gerçekleştirilen görüşme sonucundaki ses kayıtları, aslına uygun olacak biçimde yazıya aktarılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın; altıncı sorusu "Sigara bağımlıları kaç yıldır sigara bağımlılığı göstermektedir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu sorunun cevabını öğrenebilmek için Tablo 4'de katılımcıların günlük sigara tüketimleri, sigaraya bağımlılık süreleri ile demografik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Sigara Tüketimleri ve Demografik Bilgileri

	Cin.	Yaş	Aylık Gelir	Eğitim Dur.	Mesleğiniz	Tük. Sigara Miktarı	Bağ. Süresi
1. Kat.	Er.	42	4500 TL	Lisans	Memur	30 Adet	20 Yıl
2. Kat.	Er.	41	Çalışmıyor	Ön Lisans	Bankacı	1 Paket	22 Yıl

Yasal Düzenlemelerin ve Kamu Spotlarının Sigara Bağımlıları Üzerindeki Etkisi

3. Kat.	Kad.	25	1.300 TL	Lisans	Öğrenci	1 Paket	4 Yıl
4. Kat.	Er.	44	15.000 TL	Doç. Dr.	Akademisyen	1 Paket	22 Yıl
5. Kat.	Er.	43	12.000 TL	Öğr. Görev.	Akademisyen	1 Paket	18 Yıl
6. Kat.	Er.	36	100.000 TL	Lisans	İş İnsanı	1,5 Paket	15 Yıl
7. Kat.	Er.	58	15.000 TL	Prof. Dr.	Akademisyen	1 Paket	35 Yıl
8. Kat.	Kad	39	5.000 TL	Lisans	Öğretmen	10 Adet	22 Yıl
9. Kat.	Kad	47	7.000 TL	Lisans	Öğretmen	1 Paket	23 Yıl
10. Kat.	Kad	49	5.000 TL	Lisans	Öğretmen	10 Adet	25 Yıl
11. Kat.	Er.	37	8.800 TL	Doktor	Akademisyen	30 Adet	15 Yıl
12. Kat.	Kad	20	500 TL	Lisans	Öğrenci	5 Adet	2 Yıl
13. Kat.	Kad	19	500 TL	Lisans	Öğrenci	10 Adet	1 Yıl
14. Kat.	Kad	21	1200 TL	Lisans	Öğrenci	15 Adet	2 Yıl
15. Kat.	Kad	22	850 TL	Lisans	Öğrenci	10 Adet	2 Yıl
16. Kat.	Kad	22	500 TL	Lisans	Öğrenci	1 Paket	3 Yıl
17. Kat.	Kad	24	500 TL	Lisans	Öğrenci	1 Paket	4 Yıl
18. Kat.	Er.	34	3.500 TL	Ön Lisans	Satış Müdürü	1 Paket	12 Yıl
19. Kat.	Kad	33	Çalışmıyor	Ön Lisans	Ev Hanımı	15 Adet	10 Yıl
20. Kat.	Er.	60	3.000 TL	Lise	Emekli	10 Adet	35 Yıl
21. Kat.	Er.	30	4.000 TL	Lisans	Bekçi	1 Paket	10 Yıl
22. Kat.	Er.	33	5.000 TL	Lise	Esnaf	2 Paket	23 Yıl
23. Kat.	Er.	45	3.000 TL	Ortaokul	Oto Tamirci	1 Paket	27 Yıl

Tablo 4'te görüşmecilerin sosyo demografik özelliklerine yer verilmiştir. Verilere bakıldığında sigara bağımlısı bireylerin 19-60 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bağımlılık süresi ise en düşük 1 yıl en yüksek 27 yıl olarak ifade edilmektedir.

Katılımcıların sosyal statülerine bakıldığında, çok çeşitlilik gösterdiği görülmüş; yedi kişinin öğrenci olduğu, bir kişinin bankacı, bir kişinin de ev hanımı olduğu gözlenmiştir.

Çalışmama durumunun sigara içme bağımlılığına olumsuz bir etkisi olmadığı öne çıkarken bu görüşmecilerin sağlık düşüncesinden ötürü sigarayı bırakma eğilimi sergiledikleri fakat başarısız oldukları görülmüştür.

"2. Görüşmeci Erkek 41: Sigarayı sağlığımdan bırakmayı düşünüyorum... Denedim tam kararlı olmadığım için başarılı olamadım."

"19. Görüşmeci Kadın 33: Günde 10-15 tane içerim. Sağlığım için bırakmayı düşünüyorum... Beynimde bitiremedim."

Diğer katılımcılar düzenli işlerde çalışmaktadır. Katılımcıların 11'i bayan 14'ü erkektir. Bütün katılımcılar bağımlılık düzeyinde sigara kullanıcılarıdır.

Görüşmecilerin Sigara Bağımlılıklarının Farkındalık Düzeyleri ve Sigarayı Bırakma Eğilimleri

Sigara bağımlılığı gösteren bireylerle yapılan görüşmelerin öne çıkan verilerden biri, görüşmecilerin bağımlılık düzeyleri ve bu bağımlılık davranışını sergilerken sigarayı bırakma eylemlerinde ortaya çıkan başarısızlıklarıdır. Bu aşamada bağımlı bireyler sigara içmeyi bırakmama ve sigara içmeyi bırakmayı deneme olmak üzere iki yolu tercih etmişlerdir.

Tablo 5: Görüşmecilerin bağımlılık düzeyleri ve tercihleri

	Cin.	Yaş	Sigarayı bırakma düşüncesi	Sigarayı Bırakma Denemeleri	Başarısızlık sebebi	Bağ. Sür.
1. Kat.	Er.	42	Düşünmüyorum	Denemedim	Denemedim	20 Yıl
2. Kat.	Er.	41	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Kararsızlık	22 Yıl
3. Kat.	Kad.	25	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Nikotin Krizi	4 Yıl
4. Kat.	Er.	44	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Sosyal Çevre	22 Yıl
5. Kat.	Er.	43	Düşünmüyorum	Denemedim	Denemedim	18 Yıl
6. Kat.	Er.	36	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	İş Stresi	15 Yıl
7. Kat.	Er.	58	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Sosyal Çevre	35 Yıl
8. Kat.	Kad	39	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Sos. Çevre ve eş	22 Yıl
9. Kat.	Kad	47	Düşünmüyorum	Denemedim	Denemedim	23 Yıl
10. Kat.	Kad	49	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denemedim	Denemedim	25 Yıl
11. Kat.	Er.	37	Sağlığım ve bütçem için düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Sosyal Çevre	15 Yıl
12. Kat.	Kad	20	Düşünmüyorum beni rahatlatıyor	Denemedim	Denemedim	2 Yıl
13. Kat.	Kad	19	Düşünmüyorum	Denemedim	Denemedim	1 Yıl
14. Kat.	Kad	21	Sağlık için	Deniyorum	Azaltabildim	2 Yıl
15. Kat.	Kad	22	Düşünmüyorum kafamı dağıtıyor	Denemedim	Denemedim	2 Yıl
16. Kat.	Kad	22	Düşünmüyorum	Denemedim	Denemedim	3 Yıl
17. Kat.	Kad	24	Düşünüyorum zam geldi	Deniyorum istediğim zaman bırakabiliyorum	----	4 Yıl
18. Kat.	Er.	34	Sağlık için	Denedim başarısız oldum	Beynimde bitiremedim	12 Yıl
19. Kat.	Kad	33	Düşünmüyorum	Denemedim	Denemedim	10 Yıl
20. Kat.	Er.	60	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Kararsızlık	35 Yıl
21. Kat.	Er.	30	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Nikotin Krizi	10 Yıl
22. Kat.	Er.	33	Sağlığım açısından düşünüyorum	Denedim başarılı olamadım	Sosyal Çevre	23 Yıl
23. Kat.	Er.	45	Düşünmüyorum	Denemedim	Denemedim	27 Yıl

Tablo 5'te de görüldüğü üzere sigara bağımlısı bireylerden 9'u sigarayı bırakmayı düşünmemiş ve düşünmeyenlerden 3'ü de sigara içmekten keyif aldığını ve sigaranın kendini rahatlattığını belirtmiştir.

"20. Görüşmeci Erkek 60: Sigarayı bırakmayı düşünmüyorum, tiryaki olmadığımı düşünüyorum... Bırakmada da başarılı oluyorum ama içmekten keyif alıyorum."

"16. Görüşmeci Kadın 2: Bırakmayı düşünmüyorum kafamı dağıtıyor. Bırakmayı da denemedim."

Bireylerden 12'si sağlığı için sigarayı bırakmayı düşündüğünü ifade ederken yine bunlardan 2'si sağlığın yanı sıra gelen zamlardan dolayı bırakma

düşüncesi oluştuğunu, 2'si ise sağlık ve bütçesi için sigarayı bırakmayı düşündüğünü açıklamıştır.

"14. Görüşmeci Kadın 21: Düşünüyorum; hem maddi hem de sağlık açısından bırakmayı istiyorum."

"23. Görüşmeci Erkek 45: Bırakmayı çok düşünüyorum sağlık sebebiyle bir de zamlar."

Görüşme verilerinde öne çıkan önemli detaylardan biri de bağımlı bireylerin sosyal konumlarının sigara bağımlılığına oldukça büyük bir etkisinin olduğudur. Sigara içmeyi bırakma konusundaki denemelerinin başarısızlıkla sonuçlanmasının sebeplerini sosyal çevrelerinin etkisi olarak açıklayan bireyler bu konuda oldukça umutsuz tavırlar da sergilemişlerdir.

"4. Görüşmeci Erkek 44: 1 Paket içiyorum, sağlığıma ve ekonomik durumuma zararlı olduğu için bırakmayı düşünüyorum. Bırakmayı denedim fakat arkadaş çevrem kullandığı için başarılı olamadım."

"8. Görüşmeci Kadın39: Günde yarım paket sigara içiyorum. Sağlığım için bırakmak istiyorum ama eşim ve sosyal çevre yüzünden başarılı olamadım."

"11. Görüşmeci Erkek 37: 1 Paket içerim. Sağlığıma ve bütçeme verdiği zararlardan dolayı bırakmayı düşünüyorum ama sosyal çevremden dolayı başarılı olamıyorum sürekli sigara kullanılan ortamda olunca sigara içmeye teşvik edici tutumlara oldukça fazla maruz kalıyor insan."

Sigarayı bırakma konusundaki başarısızlığın kimi bireyler tarafından da stresle sebeplendirildiği görülmektedir.

"6. Görüşmeci Erkek 36: 1.5 paket içiyorum günde, sağlığım için bırakmayı düşünüyorum. Denedim ama iş stresinden başarılı olamadım."

"14. Görüşmeci Kadın 21: Günde 15 tane sigara içerim, bırakmayı da düşünüyorum hem para hem de sağlık açısından bırakmayı istiyorum. Sınav dönemi ve okul kazanabilir miyim stresinden bırakamıyorum."

Yasal Düzlemdeki Yaptırımların Sigara Bağımlılığı Üzerindeki Sonuçları

Yasal yaptırımların, sigara üzerindeki resimlerin ve yayınlanan kamu spotlarının bağımlı bireyler üzerindeki etki düzeylerinin ele alındığı verilerin sonuçlarına göre sigara bağımlılığı olan bireylerin büyük çoğunluğu, sigara kullanımını bırakma konusunda uygulama aşamasında bu etkileri yetersiz bulmaktadır.

Tablo 6: Yasal Yaptırımların Sigara Bağımlılığına Etkileri

Cin	Yaş	Sigara Paketleri Üzerindeki Resim Etkisi	Sigara İle İlgili Kamu Spotları Etkisi	Kamu Spotlarının Bırakmaya Teşvik Ediciliği	Tük. Sığ. Mik.	Artan sigara fiyatlarının sigara kullanımına etkisi	
1. Kat.	E.	42	Görmezlikten geliyorum	Etkiliyor	Bazen	30 Adet	Tütüne geçtim
2. Kat.	E.	41	İşe yaramaz	Yetersiz	Teşvik etmiyor	1 Paket	Tütüne geçtim
3. Kat.	K.	25	Mantıklı	Yararlı	Teşvik edici ama eksikliği var	1 Paket	Tütüne geçtim
4. Kat.	E.	44	Bakmıyorum	İzlemem geçerim	Teşvik etmiyor	1 Paket	Tütüne geçtim
5. Kat.	E.	43	İğrençler	Etkilemiyor	Teşvik etmiyor	1 Paket	Etkilemedi
6. Kat.	E.	36	Bakmıyorum	Teşvik edici	Spotlar Teşvik edici Resimler değil	1,5 Paket	Tüketimi azaltmaya çalışıyorum
7. Kat.	E.	58	Etkili	Olumlu	Teşvik edici	1 Paket	Etkilemedi
8. Kat.	K.	39	Bakmıyorum	İzlemem	Teşvik etmiyor	10 Adet	Etkilemedi
9. Kat.	K.	47	Ürkütücü	Olumlu	Teşvik etmiyor	1 Paket	Tütüne geçtim
10. Kat.	K.	49	Korkutucu	Etkiliyor	Teşvik edici	10 Adet	Etkilemedi
11. Kat.	E.	37	Etkilemiyor	Faydalı	Kısmen teşvik edici	30 Adet	Tütüne geçtim
12. Kat.	K.	20	Korkutucu	Faydalı	Teşvik edici	5 Adet	Etkilemedi
13. Kat.	K.	19	Tahrik edici	Teşvik etmiyor	Teşvik etmiyor	10 Adet	Etkilemedi
14. Kat.	K.	21	Etkileyici değil	Yetersiz	Teşvik etmiyor	15 Adet	Olumsuz etkiledi tütün de içiyorum
15. Kat.	K.	22	Etkisiz	Teşvik etmiyor	Teşvik etmiyor	1 Paket	Bütçemi Olumsuz etkiledi
16. Kat.	K.	22	Gördükçe içesim geliyor	Başarısız	Teşvik etmiyor	1 Paket	Bütçemi Olumsuz etkiledi
17. Kat.	K.	24	Dikkat çekmiyor	Etkilemiyor	Teşvik edici düşündürüyor	1 Paket	Tütüne geçtim
18. Kat.	E.	34	Gereksiz	İzlemiyorum	Teşvik etmiyor	1 Paket	İçmeyi azalttım
19. Kat.	K.	33	Saçma	Çocuklar Etkileniyor	Teşvik etmiyor	15 Adet	Etkilemedi
20. Kat.	E.	60	Önemsiz	Sigarayı bırakmak için geçerli bir reklam	Teşvik etmiyor	10 Adet	Azalttım
21. Kat.	E.	30	Dikkat Çekmiyor	Yeterli değil	Teşvik etmiyor	1 Paket	Tütüne geçtim
22. Kat.	E.	33	Bakmıyorum	İşe yaramaz	Teşvik etmiyor	2 Paket	Tütüne geçtim
23. Kat.	E.	45	Etkiliyor	Faydalı	Teşvik edici ama eksikliği var	1 Paket	Etkilemedi

Sigara bağımlılarına sigara paketleri üzerindeki resimlerin etkisi Tablo 6'daki verilere bakıldığında görülmektedir. Bireyler daha çok duygusal

kavramlar üzerinden bu etkileri ifade ederken kimi zaman korku verici bulmalarına rağmen sigarayı bırakma konusunda teşvik edici olmadığını vurgulamaktadırlar.

“12. Görüşmeci Kadın 20: Korkutucu bıraksam mı dedirtiyor fakat uygulamaya etkisi yok... Spotlar bazen teşvik edici, özellikle bebek resimleri olan paketler beni etkiliyor.”

Kimi bireyler ise sigara paketlerindeki resimlere bakmadıklarını ve spotları da izlemediklerini ifade etmektedir. *“22. Görüşmeci Erkek 33: Sigara paketlerine bakmıyorum... Beni teşvik etmiyor açıkçası.”* Bu aşamada ise sigara bağımlısı bireylere farklı platformlarda ulaşabilmenin gerekliliği de ön plana çıkmaktadır.

Görüşme verilerinin önemli bir noktası da sigara paketleri ve spotlarla dikkati çekilen bireylerde, uygulama noktasında eyleme geçiş sürecinin olmamasıdır. Bu noktadan hareketle bağımlı bireylerin daha etkileyici şeyler üzerinde durduğu görülmektedir;

“14. Görüşmeci Kadın 21: Kesinlikle çok doğru ama etkileyici değil... Spotlar aslında yetersiz ve az, daha çok hayata dair etkileyici şeyler yapılmalı, oyunculuklar daha gerçekçi ve etkili olmalı.”

Sigara fiyatlarına gelen zamlar kimi bireyleri etkilemezken birçok bireyin tütün kullanımına yöneldiği görülmektedir;

“1. Görüşmeci Erkek 42: Zamlar ardından tütüne geçtim öyle devam ediyorum.” “3. Görüşmeci Kadın 25: Artık tütün içmeye başladım.”

Sigara Yasağının Bağımlı Bireylerin Kullanım Oranına Etkisi

Sigara yasağı yaptırımlarına dair bağımlı bireylerin tepkileri tablo 7’de şemalandırılmıştır.

Tablo 7: Sigara yasağı olan yerlerde sigara kullanım oranı

Cin	Y.	Kapalı alanlarda sigara kullanımı	Araç içinde sigara içme yasağı ve sigara kullanımı	Yasal yap. sigara kullanımına etkisi	Yasal yap. caydırıcı etkisi	
1. Kat.	E.	42	Sigara içiyorum	Araç içinde içmiyorum	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
2. Kat.	E.	41	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
3. Kat.	K.	25	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım arttı	Caydırıcı değil
4. Kat.	E.	44	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı
5. Kat.	E.	43	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı değil
6. Kat.	E.	36	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı değil
7. Kat.	E.	58	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı değil
8. Kat.	K.	39	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı değil
9. Kat.	K.	47	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içmiyorum	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı değil
10. Kat.	K.	49	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içmiyorum	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
11. Kat.	E.	37	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım arttı	Caydırıcı değil
12. Kat.	K.	20	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içmiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım arttı	Caydırıcı değil
13. Kat.	K.	19	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım arttı	Caydırıcı değil
14. Kat.	K.	21	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım arttı	Caydırıcı değil
15. Kat.	K.	22	Sigara içmiyorum	Destekliyorum uygulamayı	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
16. Kat.	K.	22	Sigara içmiyorum	Araç içinde özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
17. Kat.	K.	24	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım arttı	Caydırıcı değil
18. Kat.	E.	34	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
19. Kat.	K.	33	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içmiyorum ama özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
20. Kat.	E.	60	Sigara içmiyorum	Araç içinde Sigara içmiyorum	Sigara içme oranım düştü	Caydırıcı
21. Kat.	E.	30	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı değil
22. Kat.	E.	33	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı değil
23. Kat.	E.	45	Sigara içiyorum	Araç içinde Sigara içiyorum,özel alana müdahale olmamalı	Sigara içme oranım azalmadı	Caydırıcı değil

Sigara bağımlılığı ve yasal yaptırımların bağımlılığa etkisi üzerine gerçekleştirilen görüşme verileri bağımlı bireylerin büyük çoğunluğunun sigara içme yasağı olan yerde sigara içtiklerini göstermektedir;

“5. Görüşmeci Erkek 43: Karar oldukça güzel ama ben kapalı alanda da içiyorum.”

Kamuya açık olan yerlerdeki cezayı doğru bulan bireyler sigara içme eyleminde bulduklarını da ifade etmektedirler;

“12. Görüşmeci Kadın 20: Yasak olan yerlerde içmiyorum kafe restoran gibi ama yangın merdivenine geçip orada içiyorum.”

Verilerde öne çıkan bir önemli noktayı da yasağın cazipliği oluşturmaktadır. Bağımlı bireyler yasağın daha çekici geldiğini belirterek sigara kullanımlarının daha da arttığını ifade etmişlerdir;

“3. Görüşmeci Kadın 25: Hiç hoş görmüyorum bu uygulamayı çünkü kapalı alanlarda sigara içiyorum zaten. Hiç yakalanmıyorum. Kafede çalışıyorum, orada içiyoruz. Denetim olacağı zaman havalandırma yapıp günü kurtarıyoruz. Zaten güvenlik haber veriyor biz de tedbirimizi alıyoruz. Sigara içme oranını da aksine artırıyor, insanlar yasaklanmış diye özellikle o alanlarda içiyorlar yasaklar tatlı geliyor.”

Sigara kullanan bağımlı bireyler araç içinde sigara kullanımının yasaklanmış olmasına özel alana müdahale olarak belirtmektedirler;

“2. Görüşmeci Erkek 41: Olmamalıydı kısıtlanmış hissediyorum çünkü ben araç içinde sigara içiyorum.”

“16. Görüşmeci Kadın 22: Araç içinde sigaranın yarattığı bir sıkıntı yok, alkol değil ki.”

“18. Görüşmeci Erkek 34: Saçma özgürlüğümü kısıtlıyor .”

“13. Görüşmeci Kadın 19: Özel mülkiyet alanı olduğu için içiyorum, tapusu bende sonuç olarak yasağı saçma ve gereksiz buluyorum yasağı çiğneyesim geliyor.”

Değerlendirme ve Sonuç

Sağlığa zararlı olduğu ispatlanmış tütün mamulleri yasal olarak satılabilen bir ürün olarak Dünya pazarındaki payını arttırmaya devam etmektedir. Türkiye’de de sigara tüketimi ve tüketici sayısı her geçen gün artmaktadır. Son yıllarda sigarı tüketimini azaltmak için yapılan yasal düzenlemelere ve kamu spotlarına rağmen sigara tüketiminde azalış olmamıştır. Bu bağlamda yapılan yasal düzenlemelerin ve kamu spotlarının tiryakiler üzerindeki etkisi bir merak konusudur.

Araştırma kapsamında görüşülen bireyler görüşme sırasında genellikle sigara içmeyi tercih etmiştir. Katılımcıların birçoğu 20’li yaşlardan itibaren sigara tiryakisidir ve yaş ilerledikçe tüketim miktarının arttığı belirtilmiştir. Sigarayı bırakmayı düşündüklerini ve genellikle sosyal çevre nedeniyle bırakamadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların sigarayı bırakma isteklerinin temel sebebinin ise, sağlık olduğu ifade edilmiştir. Şimşek vd.’in (2014) çalışmasında; stres, çevre, psiko-sosyal sağlık sorunları gibi etmenlerin sigarayı bırakma konusunda olumsuz bir etkisinin olduğu ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada bu tür sorunlar yaşayan bireyler genel olarak sigara tüketimini azaltmadığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu çalışmada sigarayı bırakma isteğinin temel sebebi sağlık olarak ortaya çıkmıştır. Diğer bir anlatımla bireyler, sigara ve tütün mamullerinden sağlıksız olması

düşüncesiyle uzak durmayı düşünmektedir. Ancak, yasal düzenlemeler ve kamu spotlarının; sigarayı bırakma konusunda yeterince etkili olmadığını söylemek mümkündür. Örneğin; bu çalışmada sigaraya yapılan zamlardan dolayı sigaraya alternatif olarak açık tütüne ilginin arttığı bulgulanmıştır.

Araştırma kapsamında görüşülen bireyler sigarayla ilgili yasal düzenlemelerin caydırıcı olmadığını ifade etmişlerdir. Kapalı alanlardaki sigara içme yasağına rağmen birçok katılımcı bu alanlarda sigara içtiğini ifade etmiştir. Bu alanlarda sigara içtiği için ceza ödeyen katılımcılar bile bu alanlarda sigara içmeye devam etmektedir. Ayrıca kapalı alanlarda sigara içme yasağının bazı katılımcılar için cazip geldiği özellikle yasağın sigara içme davranışlarını tetiklediği belirtilmiştir.

Kafede çalışan üçüncü katılımcı kapalı alanlarda sigara içme yasağı hakkında oldukça dikkat çekici bilgiler vermiştir. Bu bilgiler ışığında kapalı alanlarda sigara içme yasağının tam manasıyla uygulanmadığı ve bu durumda tüketiciler için yaptırımının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sigara tüketimi konusunda yapılan yasal düzenlemeler her ne kadar yaptırım uygulasa da uygulama aşamasında bu tür yaptırımlar yeterince etkili olamamıştır.

Katılımcılar araç içerisinde sigara içme yasağına özel alana müdahale olarak değerlendirmektedir. Dördüncü katılımcı araç içerisinde sigara içmekten zevk aldığını ifade etmiştir. Araç içerisinde sigara kullanan katılımcılar yasağına rağmen bu alışkanlıklarına devam ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılar, kamu spotlarını ve sigara paketlerindeki resimleri sigarayı bırakma konusunda teşvik edici bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu kamu spotlarından ve resimlerden etkilendiklerini ama sigarayı bırakma konusunda yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Sigara paketlerindeki resimleri kanıksadıklarını ve artık görmezden geldiklerini söylemişlerdir. Çobaner'in (2013) çalışmasıyla da benzerlik gösteren bu bulgu doğrultusunda, tütün mamullerinin kullanımında, cezai yaptırım ve korku öğesinin kullanılmasının beklenen davranışların meydana gelmesinde tek başına yeterli olmadığı söylenebilmektedir. Bunun yanı sıra; bireylerin bu olumsuz durumla nasıl baş edeceği, hangi toplumsal/kurumsal desteklerden ne şekilde faydalanacağı da açık bir şekilde anlatılmalıdır. Ayrıca, tütün mamullerinin kullanımının bireylerde, sağlıkla ilgili hangi problemlere yol açtığı daha gerçekçi bir biçimde sunulmalıdır.

Genel olarak, sigara bağımlılığı ile mücadelede kamu spotlarının ve yasal düzenlemelerin yeterince etkili olmadığı görülmektedir. Bu uygulamaların bağımlılığı azaltmada etkisi artırılmalıdır. Bu alandaki, kamu spotlarının ve yasal düzenlemelerin tütün mamulleri kullanıcılarına yönelik cezai yaptırımlardan ziyade, daha gerçekçi bir bakış açısıyla bireylerinde kabul edebilir davranışların sergilenmesine teşvik edilmesi gerekebilmektedir. Bu

çerçeve, toplumsal bilincin oluşturulması yönünde uygulamaya dönük yaptırımların artırılmasının etkili olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça / Reference

- Akova, S. (2017). "Sigarayı Bırak, Hayatı Bırakma" Sloganlı Kamu Spotları Örneklerinin Alımlama Analizi Yöntemi İle İncelenmesi. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (2), 15-36. DOI:10.30692/sisad.362259
- BBC News. (2019). Dünya Sigarayı Bırakma Günü'nde grafiklerle Türkiye. Retrieved from: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-40092125>
- Chung, W., Lim, S., & Lee, S. (2010). Factors influencing gender differences in smoking and their separate contributions: evidence from South Korea. *Social Science & Medicine*, 70(12), 1966-1973
- Creswell, J. W. (2018). Nitel araştırma yöntemleri. Çeviri Editörleri: Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çerçi, C. T. (2017). Aile Hekimlerinin Sigara İçme Durumları İle Sigara Bırakma Tedavisi Konusundaki Bilgi, Tutum ve Davranışları. Başkent Üniversitesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Çobaner, A. A., (2013). Sağlık İletişiminde Korku Öğesinin Kullanımı: Sigara Paketlerinde Kullanılan Sigara Karşıtı Görsellerin Göstergibilimsel Analizi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 37. s.211-235.
- Euronews. (2019). Sigarada Fiyat Artışı Açık Tütüne ve Kaçak Sigaraya İlgiyi Artırdı. Retrieved from: <https://tr.euronews.com/2019/09/09/sigarada-fiyat-artisi-acik-tutune-ve-kacak-sigaraya-ilgiyi-artirdi-video-zam-pahalilik>
- Hızarcı Beşer, B, Aşkan, H. (2019). Türkiye'de Sigara Bağımlılığını Azaltmada Sigara Vergilerinin Etkisi. *Strategic Public Management Journal*, 5 (9), 65-78. DOI: 10.25069/spmj.505003
- İnvaluable. (2019). Dukes Mixture Tobacco Sign. Retrieved from: <https://www.invaluable.com/auction-lot/dukes-mixture-tobacco-sign-36-c-8dd4be684b>
- Karaöz, M., Albeni, M., & Büyüktatlı, F. (2010). Yasal Düzenlemelerin Sigara Tüketimi Üzerindeki Etkileri. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), 19-36.
- Kilic, D., & Ozturk, S. (2014). Gender differences in cigarette consumption in Turkey: Evidence from the Global Adult Tobacco Survey. *Health Policy*, 114(2-3), 207-214.
- Koç, H.A. (2017). Sosyal Medya ve Narsisizm Kültürü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- McCracken G. (1988). *The Long Interview*. Sage: NewburyPark, CA: Sage

McCusker, K. (1988). Landmarks of tobacco use in the United States. *Chest*, 93(2), 34S-36S.

Mishra, S., & Mishra, M. B. (2013). Tobacco: Its historical, cultural, oral, and periodontal health association. *Journal of International Society of Preventive & Community Dentistry*, 3 (1), 12.

Nichter, M., Padmawati, S., Danardono, M., Ng, N., Prabandari, Y., & Nichter, M. (2009). Reading culture from tobacco advertisements in Indonesia. *Tobacco Control*, 18(2), 98-107.

Organisation for Economic Cooperation and Development. (2019). Daily smokers. Retrieved from: <https://data.oecd.org/healthrisk/daily-smokers.htm>

Önder, Z. (2002). Türkiye’de Sigara Fiyatları ve Tüketim İlişkisi. Erişim Tarihi: 23.09.2019 http://www.toraks.org.tr/userfiles/file/Tr%20sigar_fiyatlari-zeynep_onder.pdf.

Porter, P. G. (1971). Advertising in the early cigarette industry: W. Duke, Sons & Company of Durham. *The North Carolina Historical Review*, 48 (1), 31-43.

Resmi Gazete. (2019). Tütün Mamullerinin Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Retrieved from: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/06/20190627-28.htm>

Şimşek, H. Akvardar, Y., Doğanay, S., Pekel, Ö., Günay, T., (2014). Sigara ve Sigara Bırakmaya İlişkin Görüşler: Kalitatif Bir Araştırma. *Turk Toraks Dergisi*, 15, s. 18-22.

World Health Organization. (2019). Tobacco. Retrieved from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık. <https://www.toraks.org.tr/halk/news.aspx?detail=4708> 27.12.2019 14:53

